Lietas arhīva Nr. C-2301-19/1
ECLI:LV:RIRT:2019:0305.C33607418.6.S

AIZMUGURISKAIS SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2019.gada 5.martā

Rīgas rajona tiesa,
tiesnese Elita Stivriņa,
sekretāre Monta Muraška,
piedaloties prasītājai /pers. C/,
atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /pers. C/ prasībā pret /pers. D/ *(/pers. D/)* par uzturlīdzekļu piedziņu.

Aprakstošā daļa

[1] 2018.gada 3.decembrī prasītāja /pers. C/ cēla tiesā prasību pret /pers. D/ *(/pers. D/)* par uzturlīdzekļu piedziņu.

Prasītāja lūdz pieņemt lēmumu par uzturlīdzekļu piedziņu no atbildētāja par labu prasītājai dēla /pers. F/ uzturam 500 *euro*, bet ne mazāk kā valstī noteikto minimumu saskaņā ar spēkā esošajiem tiesību normatīvo aktu prasībām, no prasības pieteikuma saņemšanas dienas līdz pilngadības sasniegšanai. Noteikt, ka spriedums izpildāms nekavējoties.

Prasība pamatota ar šādiem argumentiem.

[1.1] /datums/ prasītājai ar atbildētāju dzima dēls /pers. F/.

[1.2] Atbildētājs sastāv laulībā ar citu sievieti un neveda kopdzīvi ar prasītāju. Kopš dēla piedzimšanas bērns dzīvo kopā ar prasītāju un atrodas prasītājas aprūpē un uzraudzībā.

[1.3] Pirmajā laikā pēc dēla piedzimšanas, sākot ar 2017.gada decembri, atbildētājs īrēja prasītājai un dēlam dzīvesvietu un pilnīgi patstāvīgi apmaksāja to no saviem līdzekļiem (vidēji 450 *euro* mēnesī), kā arī periodiski sniedza finansiālu palīdzību, pārskaitot naudu dēla uzturam. Diemžēl savu likumisko pienākumu uzturēt dēlu atbildētājs pildīja neregulāri, tikai pēc prasītājas vairākkārtīgiem lūgumiem.

[1.4] Prasītājas vienīgie ikmēneša ienākumi ir 171 *euro*, kas ir bērna kopšanas pabalsts. Citu ienākumu, uzkrājumu vai vērtīgu lietu prasītājas īpašumā nav. Šo apstākļu dēļ prasītājai un dēlam palīdzību sniedz prasītājas tēvs. Šī gada septembrī tēvam bija tikšanās ar atbildētāju, kuras gaitā atbildētājs rakstveidā apņēmās maksāt ik mēnesi dēla uzturam 500 *euro*. Atbildētājs samaksāja uzturlīdzekļus par 2018.gada septembri un oktobri, pēc kā informēja prasītāju un tēvu, ka vairs neveiks nevienu maksājumu.

[1.5] Atbildētājs ir uzņēmējs, partneris vairākos uzņēmumos un ieņem vadītāja amatu vairākos uzņēmumos, kā arī ved ģimenes biznesu ar sievu. Pēc prasītājas informācijas atbildētāja ikmēneša ienākumi pārsniedz 2000 *euro*.

[2] Prasītāja tiesas sēdē prasību uzturēja. Paskaidroja, ka no 2018.gada septembra, kad izjuka prasītājas attiecības ar atbildētāju, atbildētājs nav sniedzis finansiālu nodrošinājumu dēlam /pers. F/. Visu laiku aprūpi un rūpes par bērnu ir uzņēmusies pati ar sava tēva palīdzību. Abiem vecākiem ir jāiesaistās dēla apgādībā, līdz ar to vēlas, lai atbildētājs veiktu uzturlīdzekļu maksājumus. Pašlaik prasītāja saņem bērna kopšanas pabalstu 171 *euro* apmērā. Novembrī prasītāja iesniedza Uzturlīdzekļu garantiju fondā iesniegumu par valstī noteikto uzturlīdzekļu izmaksu, janvāra beigās saņēma 131 *euro*, savukārt katru mēnesi tiek saņemti 98 *euro*. Iespēju robežās palīdz prasītājas māte un tēvs. Pagaidu nolēmumu nav iesniegusi piespiedu izpildei, jo domāja, ka atbildētājs labprātīgi veiks maksājumus.

[3] Atbildētājs uz tiesas sēdi nav ieradies un savus paskaidrojumus nav sniedzis. Par tiesas sēdes laiku un vietu atbildētājam paziņots Civilprocesa likuma noteiktajā kārtībā, nosūtot pavēsti 2019.gada 3.janvārī uz atbildētāja deklarēto dzīves vietu. Tiesa atzīst par iespējamu skatīt lietu bez atbildētāja klātbūtnes, jo atbilstoši Civilprocesa likuma 56.[1]pantā noteiktajam uzskatāms, ka atbildētājai ir paziņots par tiesas sēdi un tiesa nesaskata Civilprocesa likuma 209. un 210.pantā noteikto lietas izskatīšanas atlikšanas pamatu.

[4] Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 208.[1]pantu lietā ir taisāms aizmugurisks spriedums, jo atbildētājs nav sniedzis savus paskaidrojumus un nav informējis tiesu par saviem neierašanās iemesliem.

Motīvu daļa

[5] Ar lieta materiāliem pievienoto dzimšanas apliecības Nr. LV DA 156470 kopiju (lietas 8.lapa) ir pierādīts, ka /pers. F/, dzimuša /datums/, vecāki ir prasītāja /pers. C/ un atbildētājs /pers. D/ *(/pers. D/)*.

[6] Prasītāja lūdz piedzīt no atbildētāja uzturlīdzekļus /pers. F/ uzturam 500 *euro* mēnesī.

Saskaņā ar Civillikuma 179.panta pirmo un otro daļu, vecāku pienākums ir samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnu. Šis pienākums gulstas uz tēvu un māti līdz laikam, kad bērns pats var sevi apgādāt. Pienākums gādāt par bērna uzturēšanu nebeidzas, ja bērns ir šķirts no ģimenes vai nedzīvo kopā ar vienu no vecākiem vai abiem vecākiem. Atbilstoši Civillikuma 179.pantam minētā uzturēšana izpaužas kā uzturlīdzekļu došana tam vecākam, kurš realizē bērna aprūpi, jo vecāku pienākums gādāt par bērna uzturēšanu nebeidzas, ja bērns nedzīvo kopā ar vienu no vecākiem.

Tiesa atzīst, ka prasītāja ir pierādījusi, ka bērns atrodas viņas aprūpē un uzraudzībā. Atbildētājs nav apstrīdējis, ka bērns atrodas prasītājas uzraudzībā un aprūpē. Līdz ar to tēva pienākums ir sniegt bērnam uzturlīdzekļus, savukārt mātei ir tiesība prasīt šo uzturlīdzekļu piedziņu.

Tiesai ir pamats piedzīt uzturlīdzekļus no bērna tēva, ja viņš tos nesniedz labprātīgi, vai sniedz nepietiekamā apmērā. Lai novērtētu, cik lieli uzturlīdzekļi ir piedzenami, tiesai ir jāizvērtē abu pušu mantiskais stāvoklis un spējas, kā arī bērna uzturēšanai nepieciešamo līdzekļu apmērs.

Augstākās tiesas Senāta 2012.gada 25.oktobra spriedumā SKC-1391/2012 norādīts, ka lai noteiktu piedzenamo uzturlīdzekļu apmēru, tiesai, izvērtējot lietā esošos pierādījumus kopsakarā ar pušu paskaidrojumiem, ir jānoskaidro, kāda ir bērna uzturam nepieciešamā summa, lai vislabāk nodrošinātu bērna intereses; jāizvērtē vecāku mantas stāvoklis un spēja šādu summu segt (vecākiem bērni jāapgādā atbilstoši katra ienākumiem un mantas stāvoklim); bērna uzturam noteikto summu jāsadala proporcionāli katra vecāka mantiskajam stāvoklim, ievērojot katra vecāka ieguldījumu bērna uzturēšanai.

[6.1] Par atbildētāja mantas stāvokli lietā ir noskaidrots sekojošais.

No lietas materiāliem pievienotās Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras 2018.gada 17.decembra izziņas Nr.18/2912610 izriet, ka atbildētājs

laika periodā no 2017.gada janvāra līdz 2017.gada decembrim ir guvis ienākumus kopā 36 364,07 *euro* apmērā, kas vidēji mēnesī ir 3030,34 *euro* pirms nodokļu nomaksas, savukārt no 2018.gada janvāra līdz 2018.gada oktobrim guvis ienākumus 34 625,13 *euro* apmērā, kas vidēji mēnesī ir 3462,51 *euro* pirms nodokļu nomaksas (lietas 56.-57.lapa).

No minētā izziņas izriet, ka atbildētājs 2018.gada 15.maijā pārtraucis darba tiesiskās attiecības SIA "CATWALK", atlaišanas iemesls – darba ņēmēja iesniegums, 2018.gada 1.oktobrī pārtraucis darba tiesiskās attiecības SIA "BOVINE", atlaišanas iemesls – citi gadījumi, 2017.gada 8.maijā, 2017.gada 31.augustā un 2018.gada 30.septembrī pārtraucis darba tiesiskās attiecības SIA "PRO-FARMS", atlaišanas iemesls – citi gadījumi, 2018.gada 1.janvārī pārtraucis darba tiesiskās attiecības SIA "NOVASWISS", atlaišanas iemesls – darba ņēmēja uzteikums.

Saskaņā ar tiesai pieejamo Valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas informāciju atbildētāja īpašumā reģistrēti divi nekustamie īpašumi. No tiesai pieejamās Ceļu satiksmes drošības direkcijas informācijas izriet, ka atbildētāja turējumā ir reģistrēti divi transportlīdzekļi – 2004.gada un 2011.gada izlaiduma automašīnas.

[6.2] Bērna uzturēšana gulstas uz abiem vecākiem, tātad arī prasītājai samērā ar savu mantas stāvokli ir jāpiedalās bērna uzturēšanā. Par prasītājas mantas stāvokli lietā noskaidrots sekojošais.

No lietas materiāliem pievienotās Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras 2018.gada 17.decembra izziņas Nr.18/2912594 (lietas 54.lapa) izriet, ka prasītājai laika periodā no 2017.gada augusta līdz 2018.gada oktobrim nav reģistrēti darba ienākumi.

Saskaņā ar tiesai pieejamo Valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas informāciju prasītājas īpašumā nav reģistrēts neviens nekustamais īpašums. Saskaņā ar tiesai pieejamo Ceļu satiksmes drošības direkcijas informāciju prasītājas īpašumā reģistrēts transportlīdzeklis – 2012.gada izlaiduma automašīna.

[6.3] Prasītāja lūdz piedzīt lielākus uzturlīdzekļus par valstī noteiktiem minimāliem uzturlīdzekļiem.

Civillikuma 177.panta trešā daļa noteic, ka bērna aprūpe nozīmē viņa uzturēšanu, t.i., ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un viņa izglītošanu un audzināšanu (garīgās un fiziskās attīstības nodrošināšana, pēc iespējas ievērojot viņa individualitāti, spējas un intereses un sagatavojot bērnu sabiedriski derīgam darbam).

Prasītāja ir iesniegusi aprēķinu par dēla /pers. F/ uzturēšanas izmaksām (lietas 11.-12.lapa), no kura izriet, ka bērnam nepieciešami līdzekļi 691 *euro* apmērā, kas sastāv no bērna daļas rēķinā par dzīvokli 45 *euro*, īres maksas 225 *euro*, elektrības 8 *euro*, interneta 5 *euro*, pārtikas 150 *euro*, higiēnas precēm 25 *euro*, autiņbiksēm un paladziņiem 70 *euro*, saimniecības precēm 20 *euro*, apģērba, apaviem un veļas 83 *euro*, aptiekas un medicīnas izdevumiem 15 *euro*, attīstošajām rotaļlietām 20 *euro*, mēbelēm un interjeram izdevumiem 25 *euro*.

No tiesas sēdē noskaidrotā izriet, ka prasītājas ienākumi sastāda kopsummā 269 *euro*, ko veido bērna kopšanas pabalsts 171 *euro* apmērā un uzturlīdzekļi 98 *euro*, kuru izmaksu veic Uzturlīdzekļu garantiju fonds.

Izvērtējot lietā iesniegto aprēķinu par bērnam nepieciešamo uzturlīdzekļu apmēru, tiesas ieskatā, prasītājai ir jāizvērtē bērna vajadzībām nepieciešamo preču sortiments, atbilstoši bērna vajadzību prioritātēm. Tiesa atzīst, ka bērnam nepieciešams iegādāties apģērbu un apavus, atkarībā no sezonalitātes. Tāpat pastāv arī neprognozētie izdevumi, piemēram, veselības aprūpe, medikamenti. Ievērojot, ka pušu dēlam uz lietas izskatīšanas brīdi ir 1 gads un 6 mēneši, tiesa kritiski vērtē dēla izdevumu aprēķinā iekļautās pozīcijas par to, ka dēlam nepieciešams iegādāties kleitas, svārkus un peldkostīmu. Tāpat tiesa kritiski vērtē, ka bērnam ir nepieciešamas sieviešu higiēnas preces. Prasītāja nepamatoti ir iekļāvusi nepieciešamajos izdevumos bērna vakcināciju, jo šis pakalpojums maziem bērni ir valsts apmaksāts.

Vienlaikus tiesa ņem vērā, ka prasītāja nekorekti izdevumus pārtikai 150 *euro* apmērā attiecinājusi uz bērna vajadzībām, jo no pievienotajiem čekiem pārtikas iegādei izriet, ka prasītāja iegādājusies arī kafiju un cigaretes, kas nav attiecināmi uz bērna vajadzību nodrošināšanu. Tomēr tiesa uzskata, ka prasītājai nav nepieciešams pierādīt, ka bērnam ir nepieciešama pārtika un, kaut arī neprecīzi aprēķinājusi izdevumus pārtikai, tiesai nerodas šaubas, ka prasītāja nodrošina bērnam nepieciešamo pārtiku.

Izvērtējot iepriekš konstatēto tiesa secina, ka prasītāja ir nekorekti aprēķinājusi dēla ikmēneša uzturēšanai nepieciešamos izdevumus, tomēr tiesa uzskata, ka būtu pamats tos piedzīt no atbildētāja, ja prasītāja pierādītu, ka atbildētājs tādus līdzekļus ir nodrošinājis bērna uzturam un arī šobrīd ir spējīgs bērnam tos sniegt.

[7] Nosakot bērna uzturam nepieciešamo piedzenamo uzturlīdzekļu apmēru, tiesa ņem vērā, ka bērna intereses ir primāras, tāpēc vecākiem ir jārēķinās ar to, ka viņu personīgie izdevumi dzīves kvalitātes uzlabošanai samērojami ar bērna vajadzībām. Vienlaikus tiesa atzīst, ka piedzenamais uzturlīdzekļu apmērs ir samērojams ar bērna vecāku mantisko stāvokli un ienākumu līmeni, nevis tikai ar bērna vajadzībām.

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6.panta pirmo daļa noteic, ka tiesiskajās attiecībās, kas skar bērnu, bērna tiesības un intereses ir prioritāras, kā arī šā likuma 10.panta pirmo daļu, kurā noteikts, ka bērnam ir tiesības uz tādiem apstākļiem, kas nodrošina pilnvērtīgu fizisko un intelektuālo attīstību. Katram bērnam ir jāsaņem atbilstošs uzturs, apģērbs un pajumte.

Ņemot vērā minēto tiesa secina, ka lietas izskatīšanas gaitā ir konstatēts, ka prasītājas mantiskais stāvoklis ir ievērojami sliktāks par atbildētāja mantisko stāvokli. Lietas izskatīšanas gaitā nav konstatēts, ka atbildētājs būtu maznodrošināta persona vai viņa veselība stāvoklis viņam liegtu strādāt un gūt ienākumus, lai noteiktu uzturlīdzekļu maksājumus Ministru kabineta noteikumos noteiktās minimālo uzturlīdzekļu apmēru. Tiesas ieskatā atbildētājam ir jāuzņemas lielākā daļa no uzturlīdzekļu maksājumiem bērnam.

Izvērtējot atbildētāja mantisko stāvokli, ir konstatēts, ka atbildētājs īsā laika periodā pārtrauca darba tiesiskās attiecības ar vairākiem darba devējiem. Tā kā tiesai nav zināmi iemesli šo darba attiecību pārtraukšanai un atbildētājs nav tiesai sniedzis savus paskaidrojumus, nav ieradies uz tiesas sēdi, tad tiesai ir pamats uzskatam, ka atbildētājs ir spējīgs gūt pietiekami lielus ienākumus, lai sniegtu bērnam lielākus uzturlīdzekļus, nekā valstī noteiktajā minimālajā apmērā.

Tiesa ņem vērā, ka prasītāja ir sagatavojusi nekorektu nepieciešamo izdevumu aprēķinu, kas liecina, ka izdevumi bērna vajadzībām ir mazāki nekā prasītāja ir norādījusi, savukārt prasītājas mantiskais stāvoklis ir atzīstams par sliktāku nekā atbildētāja mantiskais stāvoklis, kas norāda, ka atbildētājam ir jāuzņemas lielāki uzturlīdzekļu maksājumi. Tiesa atzīst, ka no atbildētāja piedzenami uzturlīdzekļi dēla /pers. F/ *(Erarslan)* uzturam 270 *euro* mēnesī.

Tiesa secina, ka prasība ir apmierināma daļēji 270 *euro* apmērā, bet prasība daļā par uzturlīdzekļu piedziņu 230 *euro* apmērā ir noraidāma.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 205.pantā noteiktajam, uzturlīdzekļu piedziņa ir nosakāma nekavējoties, jo atbildētājs līdzekļus bērna uzturam labprātīgi nesniedz.

Uzturlīdzekļu piedziņa ir nosakāma no prasības pieteikuma iesniegšanas dienas, maksājumos ieskaitot tās naudas summas, kuras atbildētājs par laika periodu no prasības pieteikuma iesniegšanas brīža ir samaksājis labprātīgi vai pamatojoties uz Rīgas rajona tiesas 2019.gada 3.janvāra lēmumu par pagaidu uzturlīdzekļu piedziņu.

Tiesa izskaidro, ka Civilprocesa likuma 203.panta ceturtā daļa paredz, ja pēc tam, kad likumīgā spēkā stājies spriedums, ar kuru no atbildētāja piespriesti periodiski maksājumi (uzturlīdzekļi), mainās apstākļi, kas ietekmē maksājumu apmēra vai ilguma noteikšanu, katra puse ir tiesīga, iesniedzot jaunu prasību, prasīt maksājumu apmēra vai termiņa grozīšanu.

[8] Civilprocesa likuma 42.panta pirmā daļa noteic, ka tiesas izdevumi, ja prasītājs no to samaksāšanas bijis atbrīvots, piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos proporcionāli apmierinātajai prasījuma daļai. Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 3.punkts paredz, ka prasītāji

prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu atbrīvojami no tiesas izdevumu samaksas. Līdz ar to saskaņā ar Civilprocesa likuma 34.panta pirmās daļas 1.punkta „b" apakšpunktu no atbildētāja valsts labā piedzenama valsts nodeva 364,24 *euro*.

Lietas izskatīšanas laikā ir radušies un nav apmaksāti ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 1,93 *euro* apmērā, kas piedzenami no atbildētāja (lietas 2.lapa).

[9] Civilprocesa likuma 204.[1] pants noteic, ka, taisot spriedumu par naudas summu un tiesas izdevumu piedziņu, tiesa nosaka termiņu sprieduma labprātīgai izpildei, kas nedrīkst būt garāks par 10 dienām no sprieduma spēkā stāšanās dienas. Atbildētājam ir nosakāmas tiesības sprieduma labprātīgai izpildei daļā par tiesas izdevumu piedziņu 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8., 42.panta pirmo daļu., 96., 97., 193., 204.[1], 205., 208.[1-4] pantu, tiesa

n o s p r i e d a

prasību apmierināt daļēji.

Piedzīt no /pers. D/ *(/pers. D/)*, personas kods /personas kods/, par labu /pers. C/, personas kods /personas kods/, uzturlīdzekļus nepilngadīgā dēla /pers. F/ *(/pers. F/)*, dzimuša /datums/, personas kods /personas kods/, uzturam 270 *euro* mēnesī sākot no 2018.gada 3.decembra līdz bērna 18 gadu vecuma sasniegšanai. Piedziņas procesā ņemt vērā /pers. D/ *(/pers. D/)*, personas kods /personas kods/, samaksātos uzturlīdzekļus par laika periodu pēc 2018.gada 3.decembra, kurus samaksājis labprātīgi vai pamatojoties uz Rīgas rajona tiesas 2019.gada 3.janvāra lēmumu par pagaidu uzturlīdzekļu piedziņu.

Maksājumus veikt prasītājas /pers. C/, personas kods /personas kods/, norēķinu kontā AS "Swedbank", Nr.LV78HABA0551036604958.

Noteikt, ka spriedums daļā par uzturlīdzekļu piedziņu izpildāms nekavējoties.

Noraidīt prasību par pārējo uzturlīdzekļu piedziņu 230 *euro* apmērā.

Piedzīt no /pers. D/ *(/pers. D/)*, personas kods /personas kods/, par labu valstij valsts nodevu 364,24 *euro*.

Samaksu veikt sekojošā kontā: Valsts kase, reģistrācijas nr. 90000050138, konta Nr. LV55TREL1060190911200, saņēmēja banka: Valsts kase, BIC kods TRELLV22, iemaksas mērķis: šeit ierakstāmi dati lietas identificēšanai (vārds, uzvārds, civillietas numurs).

Piedzīt no /pers. D/ *(/pers. D/)*, personas kods /personas kods/, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 1,93 *euro*,

Samaksu veikt sekojošā kontā: Tiesu administrācija, konts LV51TREL2190458019000, NMR 90001672316, saņēmēja banka: Valsts kase, kods TRELLV22, iemaksas mērķis: 21499 ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi, kā arī dati lietas identificēšanai (vārds, uzvārds, civillietas numurs).

Sprieduma labprātīgai izpildei daļā par valsts nodevas un ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu piedziņu noteikt termiņu - 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās. Labprātīgi izpildot spriedumu daļā par tiesas izdevumu – valsts nodevas un ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu piedziņu valsts labā, maksājumus apliecinošus dokumentus iesniegt Rīgas rajona tiesā.

/pers. C/ ir tiesīga 20 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas – 2019.gada 5.marta, pārsūdzēt spriedumu apelācijas kārtībā Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijā, apelācijas sūdzību iesniedzot Rīgas rajona tiesā. Datums, kad spriedums ir pieejams tiesas kancelejā, uzskatāms par sprieduma pasludināšanas datumu.

/pers. D/ *(/pers. D/)* 20 dienu laikā no aizmuguriska sprieduma nosūtīšanas dienas var iesniegt Rīgas rajona tiesai pieteikumu par tiesvedības atjaunošanu un lietas izskatīšanu no jauna.

Tiesnese E.Stivriņa